

Još jedno djelo Giorgia Margazinisa

Grgo Gamulin

Filozofski fakultet, Zagreb

Izvoran znanstveni rad – 75 Margazinis, G.

4. lipnja 1991.

Dodiri nisu osobito čvrsti, već i zbog posve drugačije ikonografske teme, a i veličine, dakle doradenosti likova; ali nije nam, ipak, moguće ne sagledati italo-kretske *Navještenje* u Muzeju A. Topića Mimare u Zagrebu kao treće poznato djelo ovog inače malo poznatog slikara 17. stoljeća. Ali ne samo što dodiri nisu osobito čvrsti, nego ima i nekih posve suprotnih indikacija, osobito u kompoziciji, i u strukturiranju prostora; tako da ovo naše *sagledanje* treba doista shvatiti kao prijedlog veoma hipotetičan. Kako od slikara o kojemu je riječ dosad znamo samo dva djela, jedno u Veneciji, a drugo u Skradinu, ovaj naš *prijedlog* može nam zaista poslužiti kao primjer riskantnog i labilnog atributivnog postupka. Možda on upravo zbog toga ima i svoje metodološko značenje, bez obzira čak hoće li se naš prijedlog održati ili neće.

Na *Posljednjem sudu* (44,3 × 33,1 cm) iz 1647, u pravoslavnoj crkvi u Skradinu, na kojemu prevladavaju crveni i ružičasti tonovi, slikar se potpisao u lijevom donjem uglu: GEORGIVS MARGAZIVS... VDONIVS, pri čemu pisac *schede*, popratnog teksta uz

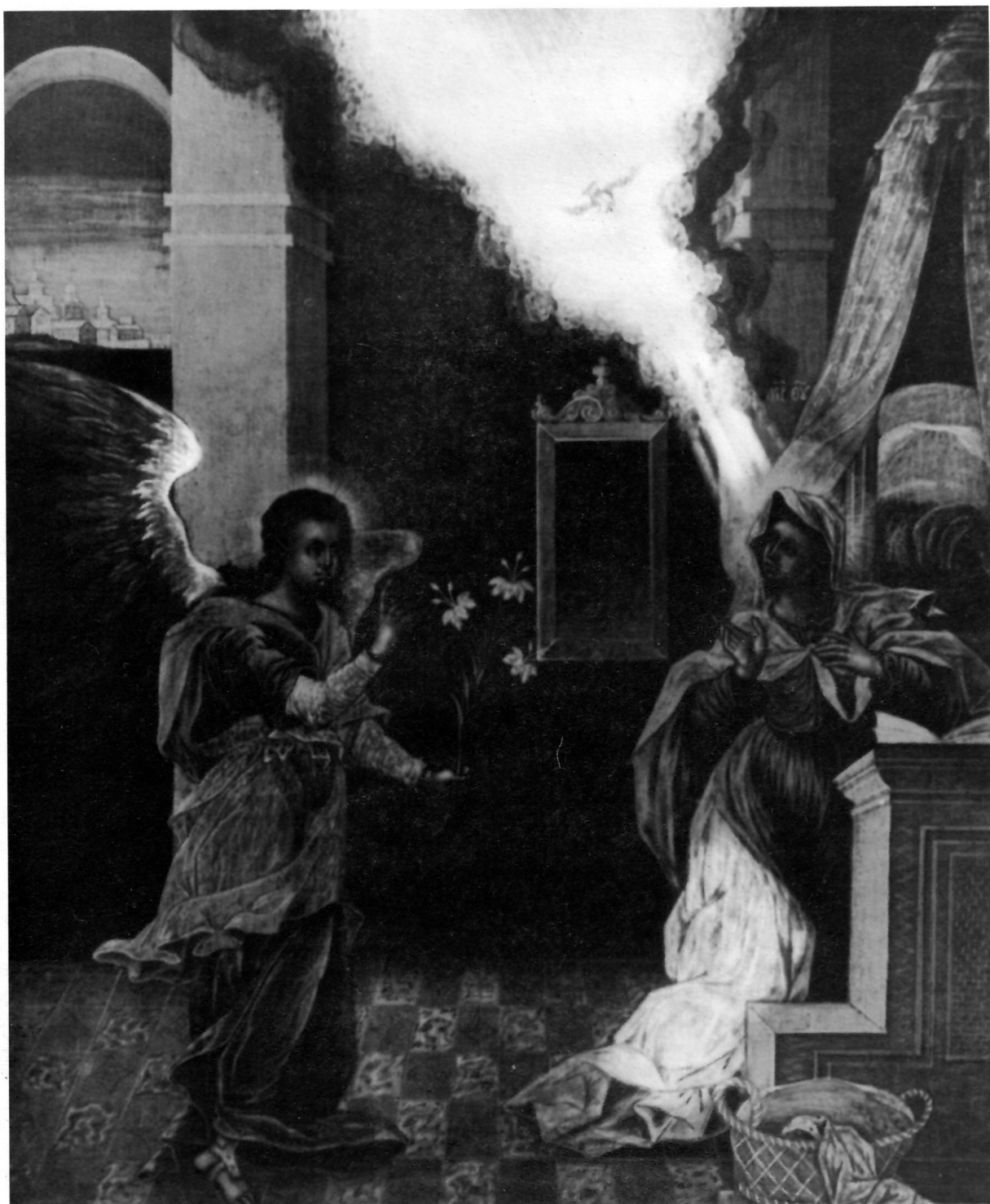
Autor pripisuje Navještenje Italo-kretske škole iz zagrebačkog muzeja Mimara malo poznatom slikaru 17. stoljeća Giorgiu Margazinisu. Ta je atribucija prijedlog i pretpostavka konačnog autorskog određenja zagrebačke slike. Budući su do danas poznata samo dva rada Giorgia Margazinisa, autor drži kako su morelijanski detalji labilni i smioni argumenti te atribucije.

izložbu na kojoj je ovo djelo bilo izloženo, Vojislav J. Đurić, ne predlaže kako i čime bi trebalo ispuniti manjkavo sačuvanu oznaku slikareva rodnog grada.¹

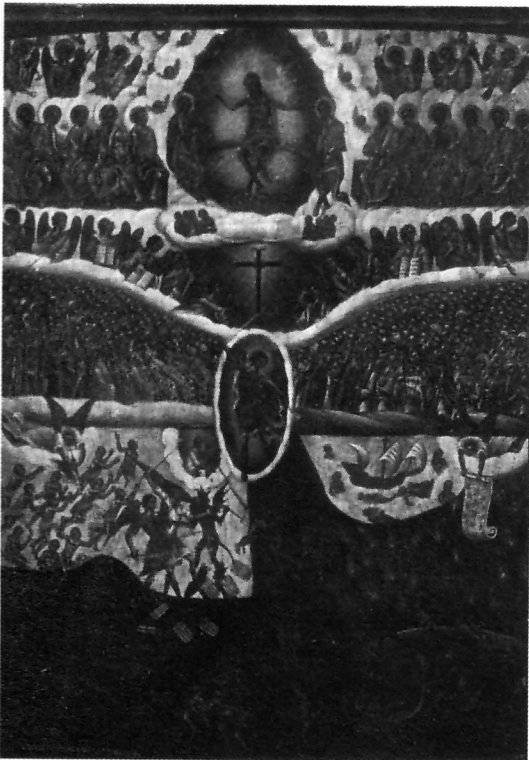
Na *Raspeću* u zbirci S. Giorgio dei Greci u Veneciji, koje pisac kataloga M. Hatzidakis, objavljuje pod br. 134, tb. 70, potpis glasi (O)PUS GEORGII MARGAZI(N...), to jest Margazinis. Tom prilikom Hatzidakis čita potpis na skradinskoj slici GEORGIVS MARGAZI (...C) YDONIVS. Time je rodno mjesto ovog slikara određeno kao stara **Cydonia**; ipak Hatzidakis primjećuje da se danas na mletačkoj ikoni ne može pročitati čitavo ime, a navodi i čitanje gdje S. Marconi: **Marcazini**. Ostali podaci o ovom slikaru nisu do danas poznati.²

Kao treće dosad poznato djelo ovog slikara predložimo ovdje – sa stanovitom vjerojatnošću, ali ne bez izvjesne rezerve (upravo zbog oskudnog materijala na koji se oslanjamo) – ovo lijepo *Navještenje*, pripisivano dosad od vlasnika i osnivača Muzeja El Grecu. Točke oslonca na djela Margazinisa su prije svega tipološke i *strukturalne* obzirom na organizaciju likova i stanovitih pojedinosti. Tu su ponajprije lica protagonista, osobito arkandela Navjestitelja srodna onima u Skradinu, a osim toga nimbusi koji se točno podudaraju s nimbusom Krista na *Raspeću* u Mlecima. Priznajem da je upravo od te pojedinosti i započelo moje istraživanje ove atributivne mogućnosti. Krila našeg arkandela podudaraju se također morfološki s krilima anđela na *Posljednjem sudu* u Skradinu, gdje među anđeoskim korovima možemo naći posve slične glave s karakterističnim kosama.

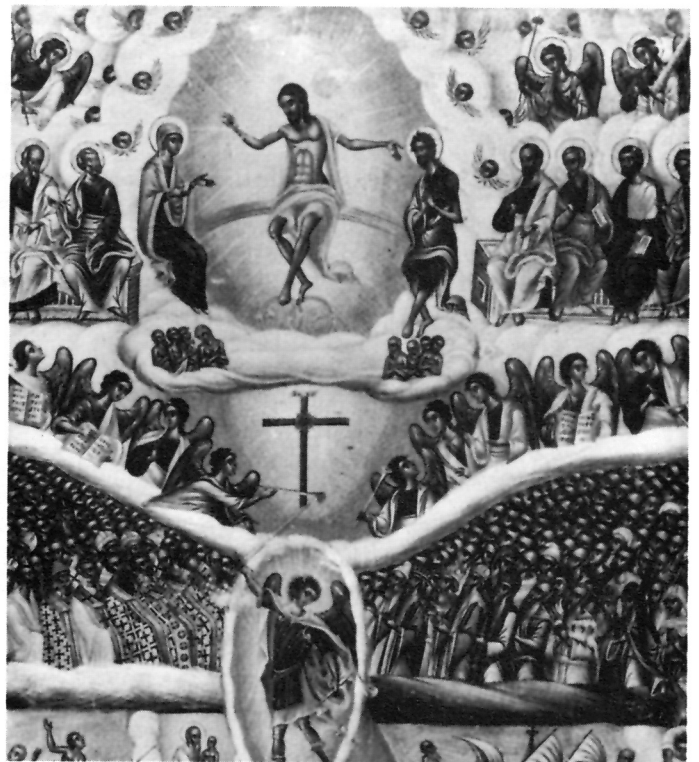
¹ Katalog izložbe *Icons de Yougoslavie*, Belgrade, 1961, prilikom XII međunarodnog kongresa bizantinskih studija u Ohridu, 1961; br. 63 s ranijom bibliografijom na str. 123. Vidi i str. 57 i 58.

86. Giorgio Margazinis, NAVJEŠTENJE, Muzej Mimara, Zagreb

87. Giorgio Margazinis, POSLJEDNJI SUD, 1647, Skradin

88. Giorgio Margazinis, POSLJEDNJI SUD, 1647, Skradin (detalj)

Modelacija glava i lica čine nam se veoma uvjerljivim kao potvrda našem prijedlogu, kao što su to i veoma male ruke. Svjetle gomile oblaka, koje su možda nešto kompaktnije od onog svjetlog mlaza što se s golubicom s visine spušta do Djevice, također su element koji treba uzeti u obzir pri ocjeni predložene atributivne hipoteze.

Treba očekivati da će daljnja istraživanja i kakvo djelo ovog slikara koje će se vjerojatno još pronaći, potvrditi ovaj prijedlog. Niti u Grčkoj kako me obavještavaju stručnjaci koje sam konzultirao, a koliko mi je poznato, ni u ostalim većim zbirkama italo-kretskih zbirki nema ništa što bi ukazivalo na margazinisov način; što, razumljivo ne znači da se još neko njegovo djelo neće pojaviti. Teško je, bez dvojbe, pretpostaviti da se od ovog slikara nije sačuvala još poneka ikona.³

U nadi da će se ona pronaći i objavljujemo ovaj hipotetički prijedlog.

89. Giorgio Margazinis, GOLGOTA, S. Giorgio dei Greci, Venecija

² M. Chatzidakis, *Icones de Saint Georges des Grecs et de la collection de l'institut*; Venise, 1962; Vidi i predgovor, str. XXXV., i str. 107. za ovu ikonografsku temu *Posljednjeg suda*, s prvom invencijom G. Klotzasa

³ P. Angiolini Martinelli, *Il icone della collezione classense di Ravenna*, 1982 – G. Pavan – P. Angiolini Martinelli – L. Martini, *Icone dalle collezioni del Museo Nazionale di Ravenna*. Ravenna, 1979. – P. Angiolini Martinelli, *Icone bizantine nella Pinacoteca Nazionale di Bologna*, Faeza, 1984.

Summary

ANOTHER WORK BY GIORGIO MARGAZINIS

The author attributes the *Anunnciation* of Veneto-Cretan school from the Mimara Museum in Zagreb to the relatively unknown 17th century painter Giorgio Margazinis. This attribution is a suggestion and a hypothesis for the final attribution of the Zagreb painting. Since only two works by Giorgio Margazinis are known to us, the author considers the Morellian details as weak and daring arguments regarding this attribution.